

Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie

Al. Ujazdowskie 49, 00-536 Warszawa, tel.: (22) 584-96-38, fax: (22) 584-96-22

www.ora-warszawa.com.pl

e-mail: ora.warszawa@adwokatura.pl

K O M I S J A E T Y K I

OPINIA

Przedmiot opinii:

Czy wniesienie skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego przez zawodowego pełnomocnika kwestionującego prawidłowość obsadzenia składu sędziowskiego, ze względu na orzekanie osoby powołanej na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8.12.2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw („**tzw. neoKRS**”), wyczerpuje lub może wyczerpywać znamiona deliktu dyscyplinarnego zawarte w art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze?

Podstawa faktyczna:

Opinię sporządzono w oparciu o zapytanie skierowane przez Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie.

Podstawa prawna:

- Uchwała nr 2/XVIII/98 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 10 października 1998 r. - Zbiór Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu (Kodeks Etyki Adwokackiej) uchwalony przez NRA 10.10.1998 roku (uchwała nr 2/XVIII/98) ze zmianami, tekst jednolity - obwieszczenie Prezydium NRA z 1.07.2021 r. (dalej jako „**ZZEaIG**”);
- Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze, tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1651, ze zm. (dalej jako „**PoA**”);
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.). (dalej jako „**k.p.c.**”);

- Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz. U. UE. C. z 2007 r. Nr 303, str. 1 z późn. zm.) (dalej jako „**KPP**”);
- Wyrok TSUE z 19.11.2019 r. w połączonych sprawach: A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa (C-585/18) oraz CP (C-624/18) i DO (C-625/18) przeciwko Sądowi Najwyższemu, zainicjowanych pytaniami prejudycjalnymi Sądu Najwyższego – Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych;
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) (dalej jako „**Konstytucja RP**”);
- Uchwała połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych SN z 23.01.2020 r. (**BSA I-4110-1/20**).

Stan faktyczny:

Dziekan Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie zwrócił się do Komisji Etyki Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie z następującą wątpliwością praktyczną, dotyczącą sytuacji, w których profesjonalny pełnomocnik, będący adwokatem, na prośbę swojego Klienta chciałby wnieść do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną opartą na zarzucie nieważności postępowania z k.p.c. z uwagi na obecność w składzie orzekającym Sądu drugiej instancji sędziego powołanego przez tzw. neoKrs, jeśli uwzględnienie tego zarzutu mogłoby być korzystne dla klienta awokata. Wątpliwość dotyczy tego, czy podniesienie tego rodzaju zarzutu może wypełniać znamiona deliktu dyscyplinarnego z art. 80 PoA.

Analiza prawna:

Komisja Etyki Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie (dalej jako „**Komisja**”) nie ma możliwości wypowiedzenia się co do konkretnych przypadków, które w pewnych sytuacjach mogą zostać poddane ocenie odpowiednim organom dyscyplinarnym i to ich działania oraz zapatrywania będą miały charakter wiążący. Opinia Komisji może zostać wyrażona jedynie przy założeniu, że zadane pytanie ma charakter abstrakcyjny i tylko z tym zastrzeżeniem jest udzielana odpowiedź.

Podjęcie działań w ramach reprezentacji klienta, w jego interesie, i w tych ramach podnoszenie wszelkich zarzutów zarówno formalnych, jak i materialnych, nie może stanowić deliktu dyscyplinarnego. Istotą zawodu adwokata jest podejmowanie działań w interesie klienta zgodnie z obowiązującymi go zasadami zawartymi w Kodeksie Etyki Adwokackiej. Działanie adwokata polegające na wniesieniu skargi kasacyjnej opartej na zarzucie nieopozbawionym podstaw prawnych nie stanowi nadużycia procesowego. Adwokat podnoszący w swoim piśmie procesowym zarzut nienależytej obsady sądu, ze względu na obecność w jego składzie osoby powołanej przez tzw. neoKrs, nie wyczerpuje znamion deliktu dyscyplinarnego z art. 80 PoA w związku z przepisami ZZEAiGZ tj. § 7, § 8, § 13. Należy podkreślić, że adwokat wykonujący swój zawód zobowiązany jest do obrony interesów klienta w sposób odważny i honorowy oraz z zachowaniem należytego szacunku sądowi zgodnie z brzmieniem § 43 ZZEAiGZ. Jego działanie powinno być także podyktowane umiarem i taktem wobec sądu. Wobec obecnej sytuacji normatywnej oraz świetle judykatów SN, a także TSUE, (które zostaną omówione w dalszej części opinii), wniesienie skargi kasacyjnej opartej na zarzucie sprzeczności składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c., należy uznać za sumienne wykonywanie służby adwokata w interesie klienta. Jednakże, powoływanie się na powyższy zarzut nie może służyć wyłącznie nadużyciu prawa procesowego. Wspomniane nadużycie prawa procesowego powinno być badane *in concreto* w danym stanie faktycznym.

Niewątpliwie kwestia wadliwości obsady sądów w związku z działaniem tzw. neoKRS jest przedmiotem ożywionej dyskusji w doktrynie oraz licznych orzeczeń polskich i europejskich sądów, a także toczących się postępowań przed TSUE.

W tym kontekście kluczowa jest Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23.01.2020 r. **BSA I-4110-1/20** - „*Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8.12.2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii*

Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. ”. W przedmiotowej sprawie, doniosły charakter ma data wydanego orzeczenia przez sędziego neoKRS, ponieważ powyżej przytoczona uchwała i wykładnia zastosowania art. 379 pkt 4 k.p.c. przyjęta w powyższej uchwale „nie ma zastosowania do orzeczeń wydanych przez sądy przed dniem jej podjęcia oraz do orzeczeń, które zostaną wydane w toczących się w tym dniu postępowaniach na podstawie Kodeksu postępowania karnego przed danym składem sądu. ”. Sąd Najwyższy w wspomnianej uchwale, podkreślił, że niewłaściwość składu należy badać *ad casum*. „W sytuacji udziału neo-sędziego w składzie orzekającym sąd uznaje się za nienależycie obsadzony lub jego skład za sprzeczny z prawem, ale tylko wtedy, gdy wadliwość procesu powołania danego sędziego prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 KPP oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. ”. **Treść powyższej uchwały prowadzi do konstatacji, że zarzut niewłaściwej obsady składu orzekającego w sytuacji, w której w składzie orzekającym jest osoba powołana przez tzw. neoKRS, nie będzie w obecnym stanie prawnym pozbawiony podstaw (tak też wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 3 lutego 2022 r., sygn. VI ACa 688/21), a co za tym idzie nie może być uznany za przejaw całkowicie pozbawionego podstaw prawnych nadużycia praw procesowych.**

Powyższe rozważania należy uzupełnić o wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE wydany w związku z pytaniami prejudycjalnymi Sądu Najwyższego – Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (wyrok TSUE z dnia 19.11.2019 r. w połączonych sprawach: A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa (C-585/18) oraz CP (C-624/18) i DO (C-625/18) przeciwko Sądowi Najwyższemu). Powołując się na utrwalone orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości wyróżnić można dwa aspekty wymogu niezawisłości:

- 1) zewnętrzny, wymagający wypełniania swych zadań „w pełni autonomicznie, bez podległości w ramach hierarchii służbowej, bez podporządkowania komukolwiek, w sposób wolny od nakazów czy wytycznych z jakiegokolwiek źródła, pozostając w ten sposób pod ochroną przed ingerencją i naciskami z zewnątrz, które mogą zagrozić niezależności osądu jego członków i wpływać na ich rozstrzygnięcia”,
- 2) wewnętrzny, wymagający „przestrzegania obiektywizmu oraz braku wszelkiego interesu w rozstrzygnięciu sporu poza ścisłym stosowaniem przepisu prawa”.

Tym gwarancjom służyć mają zasady dotyczące m.in. składu organu, powoływania jego członków, okresu trwania ich kadencji, powodów wyłączenia bądź odwołania, pozwalające „wykluczyć, w przekonaniu jednostek, wszelką uzasadnioną wątpliwość, co do niezależności

tego organu od czynników zewnętrznych oraz neutralności względem ścierających się przed nim interesów”.

Znaczenie przy dokonywaniu oceny niezawisłości i bezstronności sędziów ma stopień niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej przy wykonywaniu zadań powierzonych przez ustawodawstwo krajowe organu powołującego ich. W przypadku Rzeczypospolitej Polskiej kwestia ta, zgodnie z art. 186 Konstytucji RP, dotyczy Krajowej Rady Sądownictwa. Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 26 marca 2020 r., C-558/18 zaznaczył, że „w następstwie niedawnej nowelizacji ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2011 r. poz. 714), wprowadzonej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), KRS, której 15 członków będących sędziami jest obecnie wybieranych przez Sejm, a nie jak dotychczas przez innych sędziów, nie stanowi już, zdaniem sądów odsyłających, organu niezależnego od władzy politycznej”. Podobnie orzekł Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 22 lipca 2021 r., 43447/19, Reczkowicz przeciwko Polsce, wykorzystując trójstopniowy test sformułowany w sprawie *Ástráðsson* przeciwko Islandii. Potwierdził bowiem fakt bezprawnego umożliwienia władzy wykonawczej i ustawodawczej, w obecnym stanie prawnym, bezpośredniej bądź pośredniej ingerencji w procedurę powoływania sędziów, w tym sędziów tzw. Izby Dyscyplinarnej SN.

Nie sposób zatem uznać, aby w sytuacji takiej jak opisana w zapytaniu, zarzut wadliwej obsady był *a limine* bezzasadny. Biorąc z kolei pod uwagę, że, jak wskazano w zapytaniu, jego uwzględnienie zmieniałoby sytuację na korzyść klienta, co oznacza, że jego podniesienie stanowi działanie w interesie klienta, należy przyjąć, że już samo to przesądza o braku wypełnienia przesłanek deliktu dyscyplinarnego w świetle art. 80 PoA (oczywiście przy założeniu, że zarzut zostanie sformułowany i uzasadniony w sposób nie licujący z godnością zawodu, co nie jest jednak przedmiotem oceny w niniejszej opinii).

Na marginesie, powyższych wniosków nie zmieniają judykaty TK, w tym wyrok z dnia 20.04.2020r. w sprawie U 2/20 uznający, że uchwała Sądu Najwyższego BSA I-4110-1/20 jest niezgodna z Konstytucją RP, Traktatem o Unii Europejskiej oraz z Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i nie ma charakteru wiążącego. Jest tak, po pierwsze, z uwagi na wadliwą obsadę samego Trybunału Konstytucyjnego (okoliczność notoryjna). Po drugie, TK działał w tym przypadku *ultra vires*, ponieważ nie weryfikował konstytucyjności prawa, lecz w istocie kontrolował jego stosowanie pod pretekstem rzekomego wyroku zakresowego. Wskazać ponadto należy, że wyroki zakresowe i interpretacyjne same w sobie nie kreują zmiany stanu prawnego, lecz stanowią jedynie postulat dla ustawodawcy. Zgodnie z

przepisami prawa i bogatym dorobkiem doktryny, jurysdykcja Trybunału Konstytucyjnego nie obejmuje uchwał czy wyroków sądów powszechnych, administracyjnych i Sądu Najwyższego. Nie można zatem uznać, że w tym zakresie prawo uległo zmianie i podnoszenie takich zarzutów nie miałyby podstawy prawnej, a co więcej, że naruszałoby prawo lub zasady etyki adwokackiej.

Wnioski:

Komisja Etyki Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie stoi na stanowisku, że opisany w zapytaniu stan faktyczny nie wypełnia znamion deliktu dyscyplinarnego z art. 80 PoA, jeżeli złożenie skargi kasacyjnej zawierającej wskazany w zapytaniu zarzut stanowi działanie w interesie klienta, a jednocześnie sposób sformułowania zarzutu czyni zadość wymogom wskazanym w § 27 pkt 1 ZZEAiGZ.

Adwokat Maciej Ślusarek
Przewodniczący Komisji Etyki
i Tajemnicy Adwokackiej